

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
20 Iunie st. v.
2 Iuliu st. n.

Ese în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 25.

ANUL XVIII.
1882.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

Elmira.

— Roman original. —

(Urmare.)

III.

Ținuta desinteresată a dnei Smêrdan nu ținù mult. Ca apele ce în un curent iau varie colorii, așa i plăcea a fi și ea.

Dacă lăsa la început voie liberă guvernantei, neamestecându-se în gustul și ocuparea ei, acum acuși acuși își viră nasul, nu cumva de urit să pice în somnurie.

— Se strică de enuielă, — gândi în sine. Și so-cotind, că ar fi păcat, întrebă pe Evelina de sfat.

Îndată scôseră niște bucăți de pânză, cumpărate cu bani grei de prin giurul „Gräfenbergului“ unde petrecură vëra trecută.

Erau capital de țesături; curat ca metasa, și môle ca fulgiul.

Le vëduse toți cunoscuții. Patru poște rôtă suspi-nau numele, că nu puteau da și ele fetelor, așa găтели de măritat.

Stăteau trembele, tot trembe, căci nu găsiră încă o cosetore vrednică, cărei să le incredințeze fără frică. Ici coala eră una și croită, ba și pornită de dșora cu câte un desemn defectuos.

— Șciințele seriöse nu o lasă a se ocupa eu de aste, — dișe dna Smêrdan scusându-și fiica. Dtale însă, fți vor ținé de urit.

Elmira le primi. Resolută a face tot, nu se îngrozi de muntele de pânză, și negligeele brodate...

Îngrămădită cu lucru, și ocolită de dantele și pli-see, nu slăbi adevërata chiemare a ei.

Elevele i erau și acum selbatece, cam nesupuse, însă ea li se făcù atâtai prietină, apoi învătătore...

Ca un copil scobori în jocurile lor, în rădęcina sburdărilor și inclinărilor lor. Apoi ca grădinariul ce ajuns cu cuțitul sęcă una câte una din vlăstarii nenobili, așa procese ea stêrpind pe nesimțite grămada scărbôsêlor innărviri, ce își ênsușiră prin nepăsarea mamei.

Mai croiau câte o poznă, mai dau și peste gră-dini din antipatia buchelor, dar mereu mereu domestice se imprieteniră cu școla, și disciplina introdusă.

Aveau acum cêsuri de învătămênt, de lucru a in-dustriei, și de odihnă. Apoi de joc, de preumblări în liber, unde voia deslanțată sburdă nesfiută.

Ca sprintene căpriore săriau pe întrecute; când după fluturi, când după scilpicioși gândăcei. Când pe un petec de pașișce, când lângă riu — loc predilect Elmirei.

Se zăria de acolo întregul ținut, ca o panoramă întinsă.

Făgăduise fraților ei la despărțire cu propriă di-venațiune poetică, a-ș ținé fața ori când spre icôna apusului. Întelniă cu mută dragoste privirea lor scăpătorele, raze, ce din auriu, deveniau purpure, apoi adânc violete.

Avea căldură în inimă; peste buze i alunecau șopte dulci. Cum eră însă, când impletind cununi le lăsă pe șarful apei murmuröse?

Copilele rideau plutirea florilor, ier ea cu gemet înădușit urmăriă calea, ce le ducea spre munții îndepărtați... țera... patria... lui!

Lui! ce vorbă grea, ce bucată din rana peptu-lui ei?

Oh! încungiurase de mii de ori resfoirea diariu-lui; năpădită de dor îl neteđiă când și când ca pe con-fidentul tuturor înmișcărilor ei sufletești. Încungiură a mai scrie, nu însă a gândi.

Gândirea — asta corônă aprinsă, ce arde și con-sumă fruntea pe care străluce, o făcù selavă umilă și supusă!

Ori ce clipă petrecea cu gândul prin locuri stră-ine, la ômeni necunoscuți, și ieră se intruniau la el, care i sdrobi cea mai sublimă credință, apoi — fugi.

Ce crimă a comis ea, și ce resbunare l'a gonit pe el la atata crudelitate? Care pe cât al ei a meritat așa o pedepsă cumplită? De-a greșit în adevër neșciința ei, nu a stăpănit atata măriminie sufletul lui, cât să-i spună... să o judece... ori să o ierte?!...

Ori cum sună sentința, eră mai bună decât asta grôznică amăgire în inimă. De nu-i vorbiă de iubire, nu visă încântările fericirii; dar sufletul cruțat de col-țul veninos eră pacinic, și linișcit.

Așă?

Vai! sbuciumată de chinuri ascunse, îl numiă ti-ran... și ierăș revocând se închină lui, ca idolului ne-uitat...

Tôte sortile bune și rele chiemă, a-i respunde din aste doue, care merită? Chiemă cu dor să-i respundă numai la asta una enigmă, la acest unic punct nenorocit...

O parte din ani dădea bucuros să fie lămurită; și alta parte pentru a-l vedé, chiar numai la marginea mormêntului...

Numai odată a-l vedé, numai odată; și totuș, nu cerea ôre imposibilități?

Aprôpe așă!

Cărările se risipiră în urma lui; nime nu-i putea spune de este viu, de o mai iubeșce? Riul murmură nepriceput, de pe mirișce chiotiă ciobanul:

„Bine-au is frunza de vie,
Că dragostea nu-i moie;
Că dragostea-i frunză verde,
Când iubeci atunci se perde.

Perdut in reflexiuni nu bg sma zelul Mrireii, ce-i impleti iederi in pr. Numai când fetia intreb: „De ce taci?“ — i scutură capul spre a alungă nite fantme a trecutului.

— Te-am supărat noi? — opti Lena ocolindu-i figura subire i sulegat.

— Nu! copila mea, — ingn lin.

— Eti ir ca o umbră, — cum te numeșce Eva.

— Mrir! — replic cealaltă, — tu n'ai să rosteci asta. Evei i mmiei li e ciudă de obrazii lor ca svecla...

— Dragile mele! nu se cade nimerui a defim pe cineva. Mai cu sm pe prinqi i frai...

— Mama nu ne iubeșce...

— Nu v'ti invrednicit dr, ca ea să arete ct de mult ve iubeșce...

— Eva i Spiru snt a ei...

— Mrir! — admoni Elmira, — nu i-s'a oprit acest nume?

— Pe ea nu o chiamă Evelina, cum nu me chiamă pe mine „Mii“, — respunse caprios.

Se prjoli fetia, de asta modernă transcriere a sorei, ce o fc de ris la alii. Nu voi să o recunóscă, după cum nu recunóscem slăbiciunile nstre.

Dar nu esist suprare a lor, ce nu o impc glasul iubitor al invttorescii. Er strictă cu ele, nu ins nedrpt. Dogenitre, nu vtmtre.

Le istoris cu drag intmplri, din care să culg ele moralul. Improvis jocuri, in care mintea i ateniunea nu trndviau, ori escurgea pentru invttoarea trupului, i explicarea fenomenelor naturale, ilustrndu-le cu intuiiuni vii i folositoare.

Nimic nu-i er pr mult; nimic pr greu!

Cerbicsa flncie de odinr se muia se de dtorinqa impusă.

Invttores er cu trup i suflet.

Faptuilele fantasii a copilăriei, o mndriau de acest titlu modest, pe care nu l'ar fi schimbat cu mult. Er angagit i intuit de el, ca de aste fetie părăsite, ce porniră a se lipi cu acel instinct fin, ce fac copii a ghici persoanele ce le doresc bine.

Mama lor observă strămutarea favorabilă, dar in ascuns. Nu cumva să pretindă Elmira o alta plată. Observr i alții, i ori când invidiau pe Smrdnesa pentru harnica guvernantă, ce se innlt cu un cap peste cealaltă.

Pe atunci adevca er la mod lamentarea: „N'avem femei culte!“ Bietele mame pe de ce cărări rivalisau a da de ocară asta sentinq ticls.

Se procurr cri, se abonau iare; sbrniau criteri de atta procopsire. Pe Smrdnesa nu o ajunse nime.

Port cas mare, se cr cu cai esceleni. spei de frunte trăgeau la ea, ca la nime altul.

Cinste intlni ori unde, deosebit de cnd se termină educaiunea Evelinei, flórea mai ludat a inutului intreg.

Ca flóre admirată, sta intre celelalte. Ca flóre crescută sub clopot de sticlă, i nu in friptrea verei pe ermul nsipos.

Fetiele mai mici încă se redicau in ateniunea gltei. Puse la carte, eir mici minuni. Isteimea i curica infiare, le fc model.

i totui esist ceva negură pe norocul dnei Smrddan.

Pricina o da Spiru, fiul ei iubit.

I er sufletul acest unic cu chipul ei, nu i cu aplecările ei.

Din fae arunc multe grigi capului ei. Direciunea firei sale abătea cu potele dela aceea ce atept.

A de pildă cu trăsuri vii, nu un rvn i sprintenie, ci o moicie potrivită cu a părintelui seu.

i de er atât, haid! mai trecea. Dar er putregai de lene. Ambiiune ori rivalizare, nu cunocea nici din nume.

La cole cheltui buni bani. Din fie-care ei, cum intrase. Dumanii susineau, că inainte de eire, cd încă totdeuna. i cu ct fu școla mai innlt, căderea er mai afundă.

Destul că din o vreme urit i el de icanele icintelor, o luă cătră cas, trudind cu jocul, fumatul, i-a trnti câte o fras, de opri luna in loc.

Nici el adevca nu petrecea in trndvie. Grgunii lui, crescnd amuir pe tatăl cu tot, ir pe mama sufulcar la front.

l credeuse tutuleu neghiob; clopot fără sunet. Acum er să se prefacă stan, de uimirea snobelor ce severi.

Sfatul, potca i ncasul ei nu străbătură in porii pelei sale.

Putea să strige, să crtsc — nu-i ps lui. Da valma invtturilor. La lucru să se aplice, nu simi poftă.

June er, i avea prinqi destul de avui, ca să-l in după cum se cade.

Bieta femeie! ce belu cu acest netrebnic fiu iubit!

Nu er destul un so moic, ci i un fiu de ocară?

Se boldiau vecinii optind: „Spiru e bătaia lui Ddeu pe inchipuirea ei“.

Cheltuise mult, dar bucuos cheltu încă odată atta să-l scótă la cale, să ese un invtt ori slujba, de-a cărui incruntare să tremure ranul in opinq.

ndesert! Croiul pocit il trăgea in jos, i nu in sus; la risipe de bani, i nu la chiverniseli de onori.

Firece, port greu asta crass batjocură a sorii, i trebui să ascundă de alii, ca nu cumva servind de motiv, să o ridă in gura mare.

Lacrimile i conjurrile ei remaseră sterpe. Ea plngea, el o intinqin cu flegmă. El storcea banii, ea inhtnd otrăvuri se invio inaintea altora, seusndu-l: „E tiner, i privilegiul tinereei e a sburdă“.

In uimirea cunoscuilor, isprăvi el un ir de nebunii. Tatl tăcea, ca mutul când e mai voinic. Evelina i asvrli blăstemul lui Burcean, ir mama sarac il cri a, il cri mne, până lu lumea in cap, intrnd de voie in — ostie.

Acum se redic potopul vorbelor. Fiul sumetei Smrdnese sta rnd cu fiul gornicului sub puc!

Ea ins prin tot umilirea socoti, că i acolo nu e rău. col mai bună, nici că poftă indrtnicului fiu. Contra noianului de brfiri, i vis o stare eintit; o promovare dr până la stelua de aur, i atunci o nor de laudă.

Ce vrei? Mama totdeuna visz mrirea copiilor!

Redicnd copilul din cea mai ticls rătăcire, se mngi cicnd: „El e bun i va intreci pe alii fiind mai mare“.

i Smrdnesa cu tte defectele, iubi pe Spiru adevărat. Vis pentru el astfel, cum numai o mamă pte vis...

La inceput se apropiu de realisarea ateptrilor

ei; el își portă tréba cu omenie. Mai târziu obérsi cu ale serviciului, iér în snóbe o suciá ca coțcașul. Așá că timpul scurgându-se îl lăsá la panganet, și nici umbra unei stelute albe nu-i se reflectá la gát.

Dragostea mamei trecú și asta supérare. Iei colea tot se mai lipi ceva de el. Așá de pildá se ținea mai drept; pușca și povara vițelului își implinise scopul. Erá și sprinten, redicá piciorul ritmic, chiar cum ordóná disciplina ori reglamlau.

Flácáu eși din el, flácáu de vremile nóstre!

Veniá rar la ai sei, nu se rupea cercând de sánătatea părinților. La ce o și făcea?

Tatál robust ca ferul, suportá și ger și căldură. Mama erá pré sentimentalá, și pré sgârcitá cu el. Evelina? Eh! asta fugiá de mirosul casarmei. Domnii erau pentru ea, Domnii cari o impresureu cu laude și lingușiri...

Totuși manevrele tómniei îl apropiará de casá.

Grosul cavaleriei cuprinse orașelul, pedestrima se încevtirá în satul vecin. Se repeđiá de acolo la câte o ciná, cu vin bérân. Și vėdénd ori când invėțătorésa sororilor sale, i se gádali baiera inimei

În conștiința exteriorului seu recomándabil își sbérlicá pėrul, mustețile suci ac — și porni a o asediá după tóte femele.

Ea, au nu bágase sémá, au se prefácea. Atențiunea ei grigiá numai de eleve.

Se și îndepártá regulat după redicarea mesei, ce îl costise mult.

Odatá remase. Evelina se slobođi ai consiliá gustul unei toalete, la soarea improvisată de honorătorii locali, intru onórea corpului oficiresc.

Petrecerea sosi așá repede și neașteptată, cât produse damelor o adevérată consternație.

Timpul scurt — îndepártarea capitalei sili și pe dșóra Evelina, a-și pune nădejdea în acul guvernantei.

Șciá că nu va stórcce admirarea societáții, fiind după obiceiul gustului escvisit, ce avea de interpret un artist. Dar în cotro? Sė absenteze nu voiá, căci ce șciu fetele unde li e ursit a cuceri inimi?

Apoi la soarea erau destui cu pozomane la guler și distincțiuni pe pept...

O nópte și o đí, nu eși Elmira din chilie. Nu se ținea de chiemarea ei, dar cu asprá abnegare trudí a îndestulá pe acei, a căror membrá se făcú.

Séra când dna și dșóra ardeau de neastempěr, pe vestmėntul de atlas se prindea ultima dantelá.

Înainte oglindei poleite de razele unor sfeșnice crăcuróse, sta Evelina cercându-se cu scruplósá minuțiositate.

Nu avea ca altá datá bogății de pufuri și ghirlande, nu ca altá datá erá figura-i durdulie perdută în noianul decorurilor, dar din fieșce-care părțiceuá combinarca agerá o făcú mai innaltá, escamotând rotundimea abundantá, prin o simplitate alésá, ce potențiá grația și sveltitatea corpului

Cárdul servelor erá în estas de vestmėntul feeric, ce aruncá undulațiuni sublime. Dna Smėrdan și fiica táceau; îndestulate ori ba, cine șciea spune?

Ar fi intrat o pausá de mórte pentru Elmira, de nu întrebá Safta cu intimitatea slugilor bėtráne: pofti-va și pe dada Fira, sė vėdá gátela de joc a cocónei?

— Oh! mon Dieu! — strigará ambele, — erá sė uitám!

Femeia citată, se ivi ca la poruncá.

Fieșce, începú a pipái, a lăudá, că e frumos. Vré însă a șci, a cui degete se împunserá cu atátea bizarii?

Dna tuși, invėrtindu-se în cóci și în colo, pentru a întrepruce tácereá. Safta se uiá între sprincene, coti

pe celelalte, și mai că o scótea din gurá, de nu se deschierá bėtrána: „Cá pentru blaga pámėntului n'ar schimbá cămașa și cărința făcutá de ea, cu aste podóbe trase de prin tėrg“.

Mama hohoti de nefățărita-i sinceritate, iér Evelina contra formelor o sarutá mai de multe ori.

Elmira nu pricepú asta drágăstósá isbucnire, de și mai de mult prinse simpatia sdravenei țérance, a cărei sfaturi intelepte erau oraclice la conlocuitorii ei.

Însė după ce insoțise damele la trásură, și peri ultimul duráit a rótelor, o opri Safta sufulcatá cu vorbele:

— Vėđi așá invėțătorită! munciși adeva de poméná. Nu cumva ț-a đis stápána vr'un mulțam?

— Muiere buná! am ajutat...

— Ei ba! au nu ești destul de robitá? Din zmeóice plásmuiși fete; trándavei cocóne lucrași ca sė se fáléscá cu vrednicie? Ce ț-a dat schimb, te-a fi poftit între óspeți, ori lângá ea când ese cu trásura?

— Nu aștept, — respunse îngándurată.

— Eh! de ce nu? Ea trage folosul dtale întreit. Ieri și astăzi fu miere cu dta; acum pace... nici nu te invrednicí spunénd, că i-ai îmbrăcat fėta din creșcet până în tálpi. Vulpóia! lingeá pe vecina Fira...

— E o femeie cinstitá, — replicá Elmira cu scop a gátá. Însė Safta odatá în agașul guráriei, erá mórá.

Cu o mimicá șirėta esclamá:

— Cred đeu! că e cinstitá, are un fecior ca craiul din poveste. E invėțat și domn mare în alta țérá... Iei că toporul are codáriscă, tréba priciná. Vėđi dta! stápána pe lângá Fira, iér fėta ar plecá după fecior...

Natura Elmirei nu încuragiá flėcuri. Mai cu sémá o scárbiu flėcurile slugitorilor.

La ușa chiliei, măcái o salutare, intránd cu îngándurare tristá.

Obositá și discordatá, se aruncá pe scaun ca o povará grea. Tácerca dnei Smėrdan o apesá și acum ca un munte.

Nu așteptase mulțámiri, nu scene și esclamári estase, dar o vorbá, un gest de îndestulire i făceau bine.

Strinsá ca de durerea unei nemulțámiri, judecá mamá și fiică, de niște persóne sérace de simț... lip-site de acea virtute numitá: dreptate...

IV.

În revėrsatul đorilor când întórse dna Smėrdan amețitá de triumfele ficei, invėțătorésa găsi un buchet próspet în feréstá.

Darul veni, rușinându-o pentru judecatá pripitá.

Nu ar fi presupus atáta atențiune dela acei, a căror streșiná o ocrotiá. Ceva mai fraged, nici că puteau alege pentru supriinderea ei. Copilele Flórei imbiándu-și odorul, arėtau róua potirului...

Nu aminti nimerui despre buchet. Suprinderi de flori sűnt totdeuna fără ținte, și fără pretensiuni...

Dar repetându-se în fie-care diminetá acest dar, ascundénd și câte o pociturá de vers, suspițiunea îndemná a pázi, de unde sosesc? Dna, ori dșóra nu erau?

Putea sė aștepte vėcul întreg, de nu-i da gândul a pune pe Safta la probá.

Roși... cam tándáli... la lege nu șciá nimica. În sfirșit recunoscu, că-i pritise coconul tácerca peșcelui. În nădejde a scápá de borneu, el se aprinse de dor cređénd a-i se apropiá, prin albi trandafiri...

De se nădáiá dna Smėrdan de începutele galanterii, întorcea susul în jos. Fíul ei, Spiru așá calicit? Sė se închine unei fete, ce serviá pentru nutriment?

În presimțirea furtunei ce putea isbi, Elmira se retrase în activitatea chiemării, încungiuránd pe ori cine.

Mai apoi se întâmplă și alta.

Vivacea Măriora se bolnăvi de vărsatul nemilos, ce grassă între copiii ținutului. Cazuri sporadice arătau pericol și pentru cei creșcuți.

Elmira nu se înpăimântă nici pe o clipă. Cu zelul a ajutat, îndepărtă ori ce strică morbului. Luând tratarea pe sine, se supuse cu mare iubire.

Răbdarea — abnegarea, i se reclămă în grad deosebit.

Ea acoperia pacienta, i întindea beuturi încălzitoare și o așternia în linișce.

Pe ea o și ascultă, pe altul nu!

Ca sentinela credincioasă, și și nopțe eră pe picior. Când veghiând fazele bolii, când tremurând pentru reșirea crizei.

Mama se separă cu tot. Frica a nu rămâne cu obraz ciupit, o lăsa rar pe un minut, și numai la arătarea cutărei vecine. De mașteră nu vră să fie zăită.

Părintele venia mai ades. Starea copilei inmuiașe forte crusta neghiobiei sale.

Nu-i putea ajuta, dar i plângea de jale. Îl mângăia neobosita grige, cu care păzia Elmira la căpătai.

— Muiere! — dicea el, — de scapă Măriora, atâtai mulțămim lui Dăeu, apoi învățatoritei. Ce face ea, n'am pomenit mamă la copii să facă...

— De ce o plătesc, mēi?

— Pentru carte, nu pentru asta ce o pōte arunca morții. A slăbit chip...

— Nu-i nimic! — rosti ea cinic. Fomatecul soi nu pierde, după ce a dat de trai cum e în casa mea...

Sorțea fu asta-dată îndurată. Brutalitatea nu străbătă la urechia Elmirei. De străbătea, plecā negreșit. Eră imposibil a suferi, ea onestitatea părinților ei să fie tărăiță în noroi...

Câmpul pālă, frasinii pleșuviră; rëndunicile emigragă de mult.

La pragul tōmnei, se anucia ierna viscolōsă. Omeni și greuruși se stringeau, pe lângă cuptoriul cald.

Măriora scapă cu viața, reculegēndu-se după legi normale.

Pe pōla Elmirei petrecea reconvașcēnța, când contemplant fulgii ce albiau curtea, când suridēnd de fōrfeca Lenei, ce tăia fel de fel de caricaturi.

De se uria, odihnia cu capul pe umērul învățatoresei. Se ivia și părintele cu câte o orangia, ori Safta cu câte un basm remas din bētrāni.

Cercā ici coala și Spiru de sănētatea sorioarei, dar prin alții. Drept a intrā, nu cutezā din lipsa curagiului.

Începuse și el a fi mai înțelept. Venia acuși acuși la ai sei, nu cumva sē-i spele cutare potop.

Dnei Smērdan i creșceau rerunchii, Evelina i ținea predici morale. Tatāl i gādālā bārbia, ier bucātāresa gāndia:

— Coconul a prins foc. Ce inholbāri pe stāpāna când i-o spune, că ar luā de nevēstā pe învățatorita?

Vai! i pārjoliā cenușā tōte planurile, căci de-a pātīt naiefrāngere în unele, cu însuratul lui se revangea din temelie.

Erā scuturat voinicul, curățel și mai cioplit. Ostășia i îndreptase croiul; ier dragostea nāravul.

Serviciul sub pușcă alunecā spre gātate, partea agrilor sei sta arāți în brezde afunde. Așā presimțirea mamei erā, că nu peste mult va plecā, după o — norā.

Și care din fete nu punea carul în petrii, să fie numai alēsă de Smērdānesa? Care din ele nu se visā

în al șeptele ceriu, înrudindu-se cu o viță logată, și așa prețuită?

Se și închinau ei fetele până la călcăiul pământului; așa cum se închină la tōte mamele cu feciori de însurat...

Se slobođia câte odată cu bărbatul în planuri, care fētā ar fi mai alēsă și vrednică de pețit?

El bietul se scārpina după ureche, lāsānd în voia ei. Nici că greșia. Gāndul ei nu aiuria în giur, ci în sus. Și nu numai după o norā, ci și după un — ginere.

(Va urmā.)

Emilia Lungu.

Primăvera.

S'a tređit din somn pământul ce durmia ieri neclintit
Cu-o grea pătură de omet de alungul învălit,
Și cu grabă lăpēdāndu-și frigurosa 'nvelitōre,
Apucatu-s'a de lucru la căldura cea de sōre.

Sōrele pe cer suride ca erou triumfător,
Ce din lupta grea cu ierna a eșit învingător.
Și aruncā din 'nālțime priviri blānde, amorōse,
Spre-a sa tinerā iubitā, spre dumbrava cea frumōsă.

Ier dumbrava cum i-l vede suridēnd pe cer senin,
Se gāteșce, se imbracā în costum de farmec plin
Și cu flori se 'mpodobeșce, ca o junā 'ncāntātōre,
Ce p'al seu iubit așteptā într'o ții de sērbātōre.

Ea-l priveșce ca pe-un mire, ierā sōrele 'ncāntat
Cu-alui rađe dulci de aur o sārutā infocat;
Din acest sārut se nașce rosa rumenā la fața
Și fluturii ce fac curte florilor de prin verdēțā.

* * *

În tot locul veselie și plăcere și amor;
Sus în aer ciocārliā se 'nalță cāntānd în sbor,
Jos albinele mici saltā p'ntre flori miroșitōre,
Culegēnd de pe-a lor buze mierea cea îndulcītōre.

Riul curge șoptind vesel cu stejarii 'ntineriți,
Care 'n unda-i cristalinā se oglindā fericiti;
Turma gustā în tăcere verdea câmpului dulcēțā,
Mielușeii sar, ca pruncii, și se jōcā prin verdēțā.

Rēndunica desmerdatā de-al ei soț iubit și blānd,
Lucrā vesel pe sub streșini, vechiul seu cuib reparānd;
Ierā omul la câmp ese din āngusta sa odaie,
Fārmecat de-a primāverii fața gingașā, bālăe.

Ietā ici o copilitā împletind cununi de flori,
Cōle-un copilaș alērgā după fluturi sburātōri,
Cōle-o tinerā pāreche trece vesel zimbitōre,
Admirānd cu drag al luncei costum nou de sērbātōre...

* * *

Numai eu stau trist pe gānduri, suspinānd din pept cu dor,
Și-ale primāverii grații le privesc nepāsător;
Gāndul meu în depārtare peste vāi și dēluri sbōrā,
Și din ochi pe fața-mi tristā dōue lacrimi se strecōrā...

Ah! ce dulce-i primāvera pentru-acei ce se iubesc
Și-a ei flori cu veselie împreună le privesc!
Parte din a ei dulcēțā pentru ce n'am și eu ōre?
Pentru ce nu ești cu mine, ānger scump din depārtare?

Petru Dulfu.

P e s c u i r e a .

Scriitorii dela „Junimea“.*

— Caracteristică —

Nu este greșelă mai mare, și nu este nēm mai nenorocit decât acela, care apucă pe o cale de înaintare străină firii sale înăscute. Și acesta precum în viața politică și socială, așa și în literatură, unde mai cu sēmă e să se manifesteze puterea de viață a unui nēm. O literatură adevărată, sănătoasă și cu viață, trebuie să se bazeze pe firea și geniul poporului întocmai precum densa trebuie să fie oglinda fidelă a firii și ȋnsușirilor lui sufletești; la din contră literatura e o învălmășelă de idei, rupte din present și trecut, din apropiere și depărtare, dar străine locului și păturii, pentru care e creată. Din nenorocire, tineră literatură română la începutul învierii sale a fost lovită de acesta sörte amară și tristă; însă ierăș din norocire acesta eocă de grea cercare a fost scurtă, căci ca prin minune se ridică o pleiadă mândră de bărbați de aceia, cari sũnt meniți de natură a regenera un nēm și ideile lui, a rupe cu trecutul și a sădi în sufletul poporului lor un viitor măreț și glorios.

Mulțumită activității binecuvântate a acelor bărbați, am făcut în literatură un început, ce promite mult, am apucat calea adevărată și am atras atenția străinilor culți din Europa apusenă asupra noastră și lucrărilor noastre. Partea cea mai însemnată din acei binemeritați bărbați sũnt scriitorii dela „Junimea“, pe cari voi, să-i caracterizez la acesta solemnă ocașie.

Societatea „Junimea“, ca o societate bine organizată, ce și-a pus de țintă propagarea unor idei, are scriitori din mai tôte specialitățile; și caracteristica ei generală e a forma înaintea de tôte o limbă curată și limpede, ce se o înțelegă întręga clasă a Romănilor, pentru care e scrisă; apoi a crea opere de valoare și a produce ceva original. Acesta ȋnsușire, fără care nici un op nu pöte ave însemnatate adevărată, se trage ca un fir roș prin tôte scrierile, ce le aflăm în cei 15 ani ai „Convorbirilor“.

În chipul acesta revista „Junimii“ a ajuns a fi prima foie romănescă cu conținut beletristic și științific; și acesta calitate a lor a îndemnat pe un însemnat scriitor italian a numi pe I. Negruzzi „il celebre redattore di Convorbiri literare“.

Trecând la partea științifică a scrierilor, ce membrii „Junimii“ au publicat, voi lăsa la o parte pe celebrul cap al acestei școli, pe T. Maiorescu, fiind dsa obiect de pertractare a mai multor teme din programa de ađi.

Dintre ramurile științii, scriitorii „Junimii“ cultivă mai cu sēmă istoria și limbistica; o urmare foarte naturală a unui început științific. Căci cele dintăi priviri ale unui popor, ce apucă pe calea progresului, sũnt îndreptate totdeuna asupra originii și trecutului seu și asupra limbii, ce vorbește. Astfel aflăm între istorici pe Xenopol, care de și nu a ajuns încă a fi cel mai mare istoric român, ocupă loc fruntaș între cei dintăi scriitori de acest gen. În scrierile dsale aflăm o cercetare critică pętrundătoare, fără care studiul istoriei ar fi un fel de povestire, ce nu s'ar putę asemęnă în frumsețe cu basmele, și aflăm o limbă potrivită sujetului, ce-l tratată. Înzestrat cu aceste frumoșe daruri sufletești, dl Xenopol pöte să devină un mare istoric al nēmului nostru.

Pe terenul limbistic aflăm în „Junimea“ scriitori ca Cihac, Burla, Lambrior, Tictiu, Vărgolici s. a., toți bărbați cari s'au convins, că mai nainte de a putę face cercetări asupra vre-unei limbi, trebuie să-i cunöscă

până în suflet firea ei. Studiile acestor filologi sũnt tôte scrise cu o adăncă erudiție și sũnt de bun augur pentru sörtea acestei științe alăt de însemnate pentru noi; și dicționarul de etimologie daco-română a dlui Cihac, de și nu a isbutit a fi lipsit de greșeli, are un merit nemărginit prin ficsarea unei etimologii, în cea mai mare parte corecte, a tuturor cuvintelor romănești.

Apröpe paralel cu aceste döue ramuri de știință a mers și filosofia. Aici trebuie, să amintim în prima linie scrierile dlui Maiorescu; tôte un modei de înaltă erudiție, în care o cercetare ageră, făcută de un spirit și mai ager, pętrunde în adăncimile ceștiunilor abstracte și le deslęgă cu o ușurință, ce pune în uimire pe cetitor. Numai ajutat de aceste puteri sufletești atât de mari i-a fost cu puțință dlui Maiorescu să restörne clădirile trufașe, ce le ridicaseră fără piedecă măestrii de demult ai literaturii noastre; și numai așa a putut dsa se-și câștigue prietini atunci, când toți i erau vrăjmași.

Un al doilea scriitor însemnat pe terenul filosofiei este regretatul V. Conta, care june încă a isbutit a-și atrage asupra sa atenția capacităților din Franța și Belgia și a fi recunoscut de cătră ei ca autor original și autoritate în metafisică. „Teoria fatalismului“, principala sa lucrare, tradusă în franțuzeșce de densul, a avut cea mai căldurosă primire la sora noastră de sänge. Dar când acest talentat autor promitea progresele cele mai frumoșe înramul seu puțin cultivat la noi, mörtea ni l'a răpit pentru vecie.

Științele naturale, matematicile și fizica încă își au vrednici reprezentanți în persönele dlor Culian și Melic. Ier paralel cu dezvoltarea statului român vedem ivindu-se în „Junimea“ jurisprudenți și diplomați ca Maiorescu, Carp, Philipescu, Tatu ș. a.

Făcând acesta scurtă ochire asupra terenului de științe, vom trece la cea mai însemnată și puternică parte a „Junimii“, la literatura frumoșă. Este o urmare foarte naturală, ca un popor să cultive la începutul dezvoltării sale literatura beletristică, care se nașce deodată cu omul. Ea este înfățișarea stării sufletești în diferitele întâmplări ale vieții și pentru aceea pörtă timbrul, ce l'au avut simțemintele și ideile unui nēm în diferite eocă ale existenței sale. Pentru o pętrundere mai adăncă a științelor se cere o dezvoltare psihologică însemnată și o sumă de esperiințe, ce nu se pot câștiga decât în decursul unei vieți sociale și politice de mai multe deci de ani seu chiar večuri. Acesta împregiurare ne lămureșce foarte bine asupra stării literaturii noastre de ađi și ne face să vedem, că acesta stare este firęscă și naturală, ier nici decât o disproporție în înaintarea ramurilor ei, ce ar putę să ne amărăscă.

Poesia cu tôte ramurile ei își află vrednici reprezentanți în „Junimea“. Nu me voi oprı la marele bard al latinității și la cel mai mare poet român, la iubitul nostru Alecsandri, fiind dsa și tôte scrierile sale cunöscute fie-cărui suflet, ce se numeșce romănesc.

Poesia lyrică o cultivă cu mult succes dnii: I. Negruzzi, Eminescu, Olănescu, A. Naum, Pompiliu, Pogor ș. a.

Poesiile lyrice ale dlui Negruzzi sũnt niște scumpe mărăgăritare, care prin drăgăstia și simplitate naturală ating foarte plăcut inimă, care sũnt adresate. În poeziile dsale nu aflăm un obiect puternic, cu care sũnt scrise poeziile lui Eminescu și Alecsandrescu și cu atât mai puțin e dat de simțemintele loc pesimismului lui Eminescu. Inima, în care s'au născut aceste poezii, este o inimă curată, nepătată, ce nu cunöșce încă sumedenia de măestrii literari, ce mișcă partea cea mai mare a lumii de adevărată, și aceea, ni se pare, că dl Negruzzi are pentru a se ridica la idylelor tôte puterile

* Operat, cetit în ședința festivă, ce „România Jună“ din Viena a ținut în onörea societății literare „Junimea“ din Iași, în 17 iunie a. c.

recerute în măsură cum nu le aflăm la alt poet românesc. Și ca dovadă despre acesta este încântătoarea idylă: „Miron și Florica“, un lucifer luminos pe ceriul literaturii noastre. Este cu atâta naturalitate și totuși cu atâta măiestrie scrisă această idylă, încât cetind-o mintea ne rătăcește pe verțile câmpuri dela țară și sufletul ni se transpune în mijlocul aceluia popor romantic, care vorbește o limbă dulce și posedă o bogată comoră sufletescă. Ier efectul, ce-l produc simplele scene de durere, sau veselie, este tot atât de puternic și măestos ca acela, ce-l produc artificioasele încurcături ale tragediei și dramei. Pentru aceea cu cât cetim mai mult pe „Miron și Florica“, cu atât mai mult dorim a o citi, și totdeauna când am isprăvit, ne simțim inima ușurată și sufletul recortat.

Spiritul lui Eminescu este cu totul contrar poeziilor, despre care vorbirăm. Dsa cuprin în momentul scrierii de o puternică sguđuire sufletescă, nimicește fără cruțare tot, ce nu-i pare potrivit, într'un glas, ce nu permite contradicere; și acest glas puternic și-l ține până la închieria scrierii sale sau într'alte rânduri obosite de emoția puternică, se domolește și inchie cu puține cuvinte grele, care prin contrastul simțemintelor capătă o putere cu atât mai mare. Astfel poeziile dsale conțin toate un pesimism extrem, ce ne pune sângele în fierbere și mai totdeauna ne câștigă pe partea lor. În poeziile dsale aflăm totdeauna cugetări adânci, isvorite dintr'un suflet plin de amărăciune și îmbrăcate în haina neagră a pesimismului, pentru a căror pricepere se pretinde însă un grad oșescare de cultură. Din acesta pricină Eminescu este poetul clasei mai inteligente a Românilor. Eminescu este afară de aceea și poet didactic, în genul epistolelor poetice, unde instrucția se combină cu caracterul lyric al poeziei; despre ce putem să ne convingem din reușitele sale scriori poetice.

Între extremele, despre care vorbirăm ține mijlocul dl Al. Naum și merge cu atâta siguranță și dibăcie pe acesta aurită cale, încât atingându-ne pe de o parte inima, putem ușor cugetă asupra ideilor, ce le îmbracă în haina poeziei. Un alt poet talentat este dl Pompiliu, a cărui poezii sunt inspirate de geniul poeziei populare și scrise într'o limbă frumoasă, potrivită cu acest caracter al lor.

Iată, domnilor, câțiva poeți de talent, cari dimpreună cu Alecsandri și cu puțini alții sunt astăzi reprezentanții Musei române. Poeziile lui Negruzzi și Eminescu, traduse în nemțește, au fost cât se poate de bine primite, iar Al. Naum a fost în acest an premiat de cătră literații latini din Montpellier.

Sfârșind aici scurta cercetare asupra poeziei, voi trece la literatura beletristică în prosă. Abia de un scurt șir de ani au început și la noi a se ivi scrieri din frumosul ram al novelisticii și din norocire novelistica română a început îndată la ivirea ei a merge pe calea adevărată; astfel a fost cu puțință ca în scurtă vreme „Junimea“ să arate lumii culte novele de adevărată valoare. Slavici, Negruzzi și Gane, cei mai însemnați noveliști români au scos subiectele scrierilor lor din clasa neprefăcută a poporului și au împlinit astfel o însemnată cerință a novej. Pe lângă acesta, novelele lor posed toate însușirile, ce le pretinde spiritul novej tractând stările sufletesci și ideile unui popor întreg, care stări vor fi aceleși cât va trăi poporul respectiv. Pentru aceea noveliștii noștri nu au altă intenție cu scrierile lor, decât a vorbi inimii în limba ei comună omenirii. A urmări în novelă un scop deosebit de acesta este o abatere dela firea și caracterul poetic al acestui ram literar; și Turgenjev, care în toate operele sale țintește la îndreptarea unei societăți, face abatere dela acesta calitate novelistică; pentru aceea

mulți nici nu voiesc să dea scrierilor lui Turgenjev caracterul de novej. Acesta împregiurare nu detrage însă nimic din meritul genialului rus, din pricină, că ele posed în mare măsură celelalte însușiri ale novej și Turgenjev rămâne totuși unul dintre cei mai mari scriitori ai timpului de față; arătând că de puțin se lasă frumosul țermurit între marginile, ce i le pune spiritul omenesc. Pote că mai târziu, după ce novelistica română va fi câștigat o putere de viață mai mare, se va depărta și ea din când în când dela hotarele terenului, pe care are să se miște.

Novelele dlui I. Slavici se ocupă fără deosebire cu viața poporului românesc și ne o înfățișează cu fidelitate vrednică de admirat. Caracterele, ce jocă rol în novelele dsale, apar ca niște persoane vii, în a căror vine curge sângele și a căror inimă pulsează; și tipurile, ce le-am văđut vre-odată în poporul nostru le reafllm ca într'un vis limpede în novelele dlui Slavici. Caractere ca Nenea Miha din „Gura Satului“, care om cu stare și fruntaș în satul seu ține la cinstea sa și a cășii sale mai presus de toate, dar este invins în sfârșit de iubirea părintescă; sau ca înțeleptul Popa Tanda, care face din prepădenia de sat cum sunt Sărăcenii sat cinstit și cu dare de mână; caracter ca fărnicul și stricatul, dar lașul Lică sămădăul și birtășul dela „Mora cu noroc“ Ghiță cel slab de fire ș. a. m. ar face cinste ori-cărui novelist european. Aceste caractere rămân consequente dela început până la sfârșitul întâmplării și toate faptele lor sunt o urmare naturală a însușirilor lor individuale, strămutate mai mult sau mai puțin în diferitele împregiurări ale vieții. Nu rămâne o mișcare de însemnată psihologică neobservată de spiritul ager al autorului și nu scapă din vedere sa nici un lucru cât de mic, ce contribuie la completarea și înfrumșetarea tabloului, la care lucrează. Astfel, decât ne e permis a face o asemănare plastică, tablourile ce înfățișează scenele din aceste novej sunt formate din petricele de diferite culori, ce în forma mosaicului sunt grupate în cea mai artificioasă și naturală ordine pentru a formă un întreg, din care nu lipsește nimic și în care nu se află nimic de prisos. În sfârșit novelele dlui Slavici sunt scrise într'o limbă curată, frumoasă și potrivită subiectului, ce-l trată; și de multe ori întâmplările sunt descrise cu un umor original și drăgălaș, acoperite cu bruma ușoră a bătăii de joc și a comicului, după cum ăice dl Eminescu. Ocupându-se dl Slavici cu viața poporului românesc și înfățișându-l dsa cu atâta fidelitate, novelele sale mai au și meritul de a da ocașie străinilor, cari nu prăcunosc încă bine nămul românesc, să pătrundă în adâncimea spiritului poporal și să cunoscă bogata comoră, ce zace într'ensul.

Un al doilea novelist din „Junimea“ este redactorul „Convorbirilor“, dl I. Negruzzi. În prosă puterea acestui scriitor stă în măestria descriției și înfățișării tipurilor, ce jocă rol în scrierile dsale. Negruzzi nu voiesc să pătrundă în sufletul persoanelor așa adânc, cum o face Slavici și nu-și incurcă eroii operelor sale în vârtejul nestatornic al vieții, ci înfățișează pe indiviđii respectivi în diferitele stări sufletesci mai remarcante așa cum i-a creat mâna volnică și măestră a naturii. Am pute decă asemăna foarte potrivit pe dl Negruzzi în privința direcției cu pictorul Wereschagin, a cărui opere am avut fericirea a le vedă în ierna acestui an și care de asemenea se mulțumește a ne înfățișa lucrurile vrednice de admirat ale naturii. Este însă o greutate foarte mare în sevărșirea acestor lucrări; de multe ori mai mare decât aceea, în care jocă rol fantasia proprie. Pentru că îndată ce descriția și înfățișarea nu e completă, desenul nu mai corespunde obiectului respectiv și cetitorul nu mai poate reall în

acele tablouri lucrurile, ce le-a vădut vre-odată în natură. Cât de dibaciu și neajuns e dl Negruzzi în această lucrare, o vedem din „Copiile de pe natură” ale sale, unde ne înfățișează tipuri nu numai din popor, ci și din societatea mai înaltă a Românilor.

Un alt membru al „Junimii” și însemnat novelist român este dl Nicu Gane. Acest autor asemenea scote sugetele sale din viața națională atât din zilele noastre, cât și din vremile de demult frumoase și patriarcale ale nămului românesc. În toate scrierile dsale se dă pe față iubirea de patrie și naționalitate în cel mai înalt grad și de aici ne putem explica cum de credințele poporului nostru jăcă rol atât de mare în novelele sale având de multe ori o putere deosebită, ce dă novelei o înfățișare fantastică. Dl Gane nu își pune de scop a ne înfățișa întreaga viață sufletescă a Românului cu diferitele ei nuanțe fine, ci se mărginește a ne arăta una său alta însușire însemnată și mai generală. Ca despăgubire pentru acesta dsa ne dă descripții de persoane, locuri și vremuri, de credințe și obiceiuri de o fidelitate admirabilă. Și toate aceste sânt scrise într'o limbă românească limpede și curată, dulce la graiu și plăcută la aud; potrivită sugetelor și spiritului național al novelor, limbă ca aceea cum rar mai găsim în întreaga noastră literatură. În chipul acesta novelele dlui Gane nu pot avé pentru un străin acel farmec, ce-l au pentru un român, care simte cu dănsesele dimpreună; și dl Gane este și va rămâne în prima linie scriitor național.

După ce am făcut această caracteristică a celor trei noveliști din „Junimea”, nu cred de prisos a arăta câteva din părerile străinilor asupra novelor în ceștie, traduse mai cu sémă în nemțeșce.

„Blätter für litterarische Unterhaltung” nr. 40 din 1880 dăce într'altele despre „Rumänische Skizzen”, în care se cuprind mai cu sémă scrieri de ale lui Slavici, Negruzzi și Gane: „Cartea întreagă stă cu mult de-asaupra literaturii române obicinuite și novelele țărănești ale lui I. Negruzzi și Slavici se pot pune alătura cu ale lui Auerbach”.

„Völkerkunde Osteuropas”, vol. II pag. 187 dăce: „Cele două novele sătene de Slavici („Crucea din sat” și „Popa Tanda”) stau pe aceeași tréptă cu cele mai bune novele germâne de felul lor. Istoria lui Gane (Santa) este mișcătore...”

„Ueber Land und Meer”, nr. 3 din 1879—80 dăce: „Înainte de toate ne prezintă dl Negruzzi și Slavici în schițele lor de caracter opere de o adevărată perfecțiune. Schița despre „Popa Gavril”, îndreptarea lui Popa Tanda, descrierea celor două bētrâne din „Cucóna Nastasica”, care încercă însedar a păzi o copilă tineră și frumoasă, ajung în ceea ce privește fineța desenului pe Turgenjev”.*

În sfârșit voiu tractă despre o însemnată parte a literaturii noastre populare, pentru care „Junimea” și-a câștigat merite foarte mari. Este vorba despre basmele și poveștile poporului nostru.

În aceste povești se înfățișează întreaga viață sufletescă, puterea și individualitatea poporului românesc din vremile cele mai vechi și până în ziua de azi. Credințele, datinele, obiceiurile, tradițiunile sale scumpe, precum și ideile, ce-l predominau în diferite epoce sânt contopite aici într'una, ce numai fantasia poporului românesc poate să creeze și a căror frumșete stă mai presus de toate produsele de acest fel ale altor seminții.

Și cu drept cuvânt a dis'o dl Maiorescu, că fără să cunoscă cineva poveștile populare, nu pōte să devină adevărat literat. Îmi place dar să me închin în

înțea dlui Creangă, înainte părintelui poveștilor române, tot atât de mult cum me închin înaintea iubitului nostru Alecsandri pentru meritele, ce le are pe terenul poeziei populare. Dl Creangă este acela, care a adunat din gura poporului acest tesaur neprețuit de povești și le-a scris așa cum a scrie numai dsa știe. De câte ori cetim său audim aceste povești în limba sa verde, dulce și limpede, totdeauna ne reamintim cu doioșie frumoșele seri de iernă din copilărie, când ședând în jurul moșului Toma ascultam cu încordată luare aminte vorbele sale trăgănate. Și de câte ori le cetim, ne pare că audim acel glas trăgănat și rătăcim cu mintea prin lumea voioasă, plină de feți-frumoși cu păr de aur, de ține frumoșe ca sōrele, de minuni ne mai vădute și nu șciu alții cum sânt, dar eu totdeauna me simt fericit în tovărășia geniului nevădut al nămului meu mult iubit!

Sânt pré înguste marginile acestei teme pentru că se pot caracteriza poveștile dlui Creangă, căci făcând această, aș caracteriza toate poveștile noastre dimpreună cu spiritul lor, care este totodată spiritul scrierilor dlui Creangă. Frumose merite și-au câștigat în această direcție și dnii Slavici, Pompiliu și Gane.

Ietă, domnilor, ce e societatea „Junimea”, în a cărei onōre sūntem adunați astăzi aici și ietă cum șciu membrii ei purtă condeiul spre onōrea lor și a nămului românesc! Cred a nu puté incheia mai potrivit această scurtă caracteristică, decât urând viață îndelungată societății „Junimea” și membrilor ei!

I. T. Mera.

Șeiți?...

Șeiți roiuri de albine
Cu ce s'opresc în sbor?...
Cu glii, ce starmi în mâne,
Ș'arunci în prășma lor!...

Pe ânimi înfocate,
Ce-ți pare că pocnesc:
Ș'arunci ier glii stărmate,
D'abiă se potolesc!...

T. V. Păcățian.

Dynamita și proprietățile ei explosive.

Dynamita a făcut să se vorbească mult de ea, de câtă-va vreme. La Sânt-Gothard, ea a permis să se efectueze în șapte ani străpungerea unei galerii de 14,000 metri, pe când praful de pușcă d'abiă a putut găuri un tunel de 12,000 metri prin muntele Cenis în mai mult de trei-spre-șapte ani. Evenimentul din palatul de iernă din Petersburg apoi i dete încă o tristă celebritate. Credem dar că vom mulțumi pe cetitorii noștri consacrand câteva linii invențiunii dlui Nobel, cu atât mai mult că vom vorbi și despre un nou mod de fabricațiune a ei, lipsit de pericole, și datorit a doi ingineri francesi, dd. Boutmy și Faucher.

Actul de naștere al dynamitei pōrtă data de 1867. Nitroglycerina, un compus explosiv foarte energie, e foarte periculos la maniare. Ea se descompune brusc la cea mai mică ciocnitură.* Dl Nobel, inginer suedez, găsi mijlocul de a înlătura acest neajuns printr'un artificiu foarte simplu. El făcu un amestec de nitroglycerină și de nisip. Nisipul se imbibă de lichidul explosiv, îl fracționează și-i ia impresionabilitatea la ciocniri.

* A se vedé nr. 10, „Convorbirilor literare” din 1882.

* Nitroglycerina se c'ține combinând glicerina cu acid azotic concentrat.

Nisipul imbibat de nitroglycerină constituie un esplosiv tot foarte puternic, dar de o stabilitate neînsemnată. Cea mai bună dinamită e aceea ce se prepară cu o substanță poroasă pe care Germanii o numesc „Kieselzuhr“, și care e formată din învelișurile silicioase ale infusoriilor fosile. În Franția se află în Auvergne un praf silicios numit „Randannita“, identic cu „Kieselzuhr“; el poate absorbi până la 75 la sută de nitroglycerină.

Noul compus nu prezintă nici unul din pericolele nitroglycerinei. Nu mai avem a ne teme de explozie în timpul înmagazinării. El e cu totul inert sub acțiunea unei ciocniri chiar violente. I se poate da chiar foc fără inconvenient; praful arde atunci liniștit fără detunătură. O cutie de dinamită pusă într'un cuptor ars se consumă; compoziția se aprinde, și vaporii se răspândesc în aer. Această putere însă, în aparență așa de modestă, devine un esplosiv într'adevăr teribil prin efectele sale, îndată ce, în loc de a-i comunica focul prin un chibrit sau un fitil, o punem în atingere imediată cu o capsă de fulminat de mercur. S'ar dice, că ea are trebuință, pentru a eși din calmul seu, d'a fi atârțată printr'o vibrație intensă. Detunătura capsei aduce într'o clipă explozia dinamitei. Fără capsă n'avem nimic să ne temem; o capsă, și substanța lucrează cu o putere înspăimântătoare. Sântem deci stăpâni absoluți pe acest esplosiv violent. E destul să dăm foc capsei pentru a o scote din amorteala aparentă, fie prin mijlocirea unui fitil, fie prin electricitate.

Detunătura e așa de brutală, că nu e nevoie nici chiar să astupi cartușul de dinamită pentru a trage tot efectul folositor. Puțină apă turnată în gaura în care se pune cartușul, puțin nisip, chiar aerul la rigore formează un astupuș indetulător. Propagarea exploziei se face cu o viteză de 6 kilometri pe secundă, descompunerea e completă înainte ca apa sau aerul respins să fi putut da drum gazelor; toate obstacolele dar sânt resturnate; fără a fi astupat, și la aer liber, efectele mecanice produse sânt enorme. Pentru lucrările publice, pentru lucrările militare, dinamita e un ajutor foarte prețios. O putem face să explodeze sub apă, ceea ce face întrebuințarea ei foarte comodă în galeriile minelor, în construirea podurilor etc.

Se consideră, că efectul dinamitei este în termen de mijloc, de opt ori mai mare de cât acela al prafului de pușcă. Economia, ce ea realizează, este de 25% din cheltuielile necesarii pentru diferitele lucrări, și aproape de două ori mai repede de cât cu praful de pușcă. Invențiunea dlui Nobel a exercitat dar o influență însemnată asupra artei inginerului. Ea e o uneltă de energie înspăimântătoare, al cărei rol va merge mereu crescând, cu cât va fi mai bine cunoscută și întrebuințată mai cu băgare de seamă.

Am văzut, că dinamita e făcută cu nitroglycerină; acesta tocmai e răul ei. Fabricarea nitroglycerinei e periculoasă; acesta e fără îndoieală motivul care a împedecat până acum ca întrebuințarea dinamitei să se generalizeze mai mult. D'acum înainte acest motiv nu mai poate exista. Dd. Boutmy și Faucher, ingineri francezi, au suprimat cu totul greutatea de fabricațiune. Descoperirea lor e însemnată; ea a fost privită astfel de Academia de științe din Paris, care a conferit celor doi ingineri premiul Montyon, Artele insalubre.

Producția industrială a nitroglycerinei prezintă până acum o mulțime de neajunsuri. Vaporii de nitroglycerină sânt otrăvitori și exercită o acțiune vătămătoare asupra lucrătorilor. Reacțiunea dă naștere la o cantitate de căldură considerabilă. Condusă fără o precauțiune extremă, ea produce esplosii și catastrofe. Când dnii Boutmy și Faucher au fost însărcinați de guvernul francez să fabriceze dinamită în Vonges în cantități importante, ei renunțară la modul de fabrica-

țiune întrebuințată până acum. Ei căutară un altul care să nu ofere aceleași pericole. Studiile lor au fost încununete de succes.

În fabricarea ordinară, reacțiunea e pre bruscă; căldura degătită prin acțiunea repede a acizilor nitric și sulfuric asupra glycerinei, ridică, cum am spus, temperatura până la punctul de a determina esplosii.

Dnii Boutmy și Faucher despart în două operațiunea, ca să împedecă producerea de căldură. Ei aduc glycerina într'o combinație prealabilă; o tratează cu acid sulfuric, și obțin astfel acid sulfoglyceric. Tot astfel, ei formează separat un liquid, disulfonitric, un amestec de pondere egale de acid nitric și acid sulfuric. Producerea acestor două lichide dă naștere la degajări de căldură considerabilă, dar care n'au nici un inconvenient. După aceea, se reunește liquidul sulfoglyceric cu liquidul sulfonitric, și în proporțiuni astfel, în cât reacțiunea să facă fără încălzire periculoasă.

Liquidul sulfoglyceric e descompus de liquidul sulfonitric; el absorbe, pentru a pune în libertate glycerina, atâta căldură; câtă luase pentru a se forma în momentul amestecării; el răcește deci masa ca un refrigerent. Astfel, operațiunea se face fără ridicare însemnată de temperatură.

Noul procedeu prezintă și alte avantaje. În metoda veche, nitroglycerina se separă mai la moment și se ridică în fracțiuni la suprafața liquidului, ceea ce face spălăturile grele. În procedeu din Vonges, nitroglycerina se formează încet, în douăzeci de ore aproape, cu o regularitate care scutește pe lucrători de orice accident; ea cade la fundul vaselor și poate fi spălată repede. În fine, producțiunea e sporită. Se obține într'adevăr totdeauna 200 de părți de nitroglycerină, pentru 100 de părți de glycerina la 30°.

Dd. Boutmy și Faucher au modificat și uneltele ce se întrebuințau până acum, pentru a înlătură ori ce explozie și pentru a păzi pe lucrători de acțiunea vaporilor nitroși sau a vaporilor de nitroglycerină. În definitiv vorbind, un progres considerabil s'a realizat în această nouă ramură a industriei. Ea merită din toate puncturile de vedere să ne ficeze atențiunea.

D. N.

P e s c u i r e a.

— La ilustrațiunea de pe pag. 301. —

Păreche tineră. Abia trecut prin luna de miere. Fericită ce este, nu s'a simțit destul de liberă în oraș, ci a eșit la sat ca să-și petreacă după dorul inimii.

Nu s'a oprit nici în sat, ci s'a dus pe câmpul verde și s'a așezat pe pajiștea môle la umbra unor arbori tufoși.

Jos lângă ei curgea un riu lin, par că se despărțea cu durere de florile de pe mal, pe cari la sărută cu atâta plăcere. În riu pești drăgălași saltau jucându-se cu drag.

Nevesta i dări. Cum se nu-i vină dorul d'a pescui?! În câteva mominte dorința ei fu împlinită. Ea și bărbatul ei aruncară undița în apă.

Ș-acî depunem condeiul și lăsăm să vorbească penele pictorului.

I. H.

C u g e t à r i.

Numai binele se uită.

Cele mai dulci convorbiri sânt întrerupte prin lungi tăceri.

Omenii cari esagerază tot în viață sêmână cu acei scriitori reci, cari pun puncte de miare după fiecare vorbă.

Cronică bucareșcă.

(Timpul, pepenii și femeile. — Unde e mai cald? — Românișarea limbii. — Salonul și teatrul. — Drama științifică. — Prețuitorii sângelui. — Unde și-a trecut viața un acusat.)

— 13/25 iunie.

Tot atât mi se pare, că se simte cineva de încercat, când e să scrie pentru prima dată într'un diar, pe cât se simte atunci când e să facă pentru prima dată o declarațiune de amor. Mai în totdeauna subiectul cu care bieții tineri deschid conversațiunea, în cel din urmă cas, e timpul.

— Uf! ce căldură nesuferită a fost aghi! — esclama domnișora.

— Și-o zăpuselă grozavă, — repetă domnul.

— O să plouă, — reia domnișora.

— Și-o să crească pepenii, — completează domnul.

Cu timpul dar voiu începe și eu cel dintâiu al meu articol în „Familia“.

*

Dar aproposito de pepeni!

— Ve plac pepenii, domnișoră? Nu? Atât mai rău! Se vede că nu sunteți poetă! Mie-mi plac foarte mult, și, de și nu poți ține doi pepeni într'o mână, eu i-a-și lua pe toți în brațe. Lui Malherbe, părintele poeziei franceze, încă i plăceau foarte mult; pentru el nimic nu era mai bun pe lume de cât femeile și pepenii. Chiar Voltaire, care a găsit, că pepenii sunt preț grei și femeile preț ușore, nu disprețuia nici pe cei dintâiu, nici pe cele din urmă.

Să lăsăm însă timpii trecuți, cu oamenii și gusturile lor, și să venim la cel de față!

*

Căldura care aprinde coperișele caselor, pietrele stradelor și creerii celor din București, e în adevăr nesuferită. Cei cari au mai mult, fug în străinătate, crezând că acolo vor găsi mai puțină căldură ca aici. Și poate că au dreptate, căci nicăieri nu e mai cald de cât în sinul țării tale! Cei cari au mai puțin, se duc la munte și acestia sunt cei mai fericiți. Ier cei cari n'au de loc, șed acolo unde sunt, ducând dorul celor ce s'au dus! Și cum acestia lungezesc de dor, tot așa lungezește aci ori ce mișcare după care s'ar pute măsura tăria de viață a unui popor: mișcarea literară, mișcarea artistică, mișcarea socială. Zădarnic „Cimpoiul“* își amflă pânțele de aerul stricat al romanțelor; zădarnic scriitorii „Literaturii“** își adresază unul altuia elogiuri ca:

— Și tu ești mare și eu sunt mare! Bravo ție, dar bravo și mie!

Literatura mōre, limba se desromânește.

Se desromânește? Am putut să dic cuvântul acesta tocmai într'un timp când și judanii, adeca românii cei noi, concurează la înavuțirea și românisarea ei, jidovește, bine înțeles?

În droia de romante rele cari apar și dispar ca ciupercile, în fascicule, spre amăgirea cumpărătorilor și stricarea gustului de citire, este o serie care poartă cu obrăznicie titlul de: „Biblioteca romanelor sensaționale“. Veți, așa înțeleg și eu! De ce să dicem: „de sensație“ și în loc de o perifrază, fie și d'un milimetru de lungă, să nu întrebunțăm un singur cuvânt:

„sensațional“, care e mai național și de cât toți ne-ghistorii de vax și chibrit și tradichitorii schimonositori de dulcea limbă românească.

*

Ca literatura, și arta lungezește. Avem, ce e drept, în strada Stavropoleos, în mijlocul orașului, un salon care e tot p'atât de pustiu, pe cât sunt și păreții de goi. Cu toate astea, găsim câteva lucruri frumoșe aci, cari ar merita o mai multă atențiune din partea publicului nostru, atât de indiferent în ceea ce privește arta, și cari m'ar îndemna ca, într'un număr viitor, să consacru un articol exclusiv sērmanului nostru salon artistic.

Teatrul, alt templu al artei, nu e vizitat mai mult. În serile de marți și joi, mai nimeni; sâmbetă, norodul lui Israil și duminică poporul suveran: iecă bilanțul material.

Piese: Câteva drame sinistre, mai multe comedii și farse, toate din vechiele repertorii străine și pe cât se pōte de rău traduse, de și binișor jucate: iecă bilanțul moral.

Nici o piesă originală, nouă; decă nu farsa lui Barozzi: „Barba lui Ștefan cel Mare“, pe care de mult i-au ras'o bărbierii dela Academie.

*

E locul aci să ve vorbesc despre un eveniment literar, merit pōte să facă o revoluțiune însemnată în literatura dramatică, adeca: despre crearea unui nou gen care se pōte numi „drama științifică“. Dilele aceste s'a jucat în Paris, la Gaité, o piesă care poartă titlul: „Denis Papin“, al cărei autor, Louis Figuier, are de scop să creze teatrul științific, să facă, după cum dice dsa, pentru teatru, ceea ce Jules Verne a făcut pentru roman.

De și acesta antăia încercare a ațitat o adevărată curiositate, după cum ne spune un diar parisian, ea totuși n'a respuns pōte așteptărilor ei. Publicul, care era foarte numeros la acesta primă represintare, a ascultat cu ore-care atențiune drama ce dl Figuier a compus pentru a celebră descoperirea vaporului. Autorul a brodat un roman, cam lipsit de unitate, asupra vieții și nenorocirilor ilustrului inventator; el a arētat câteva din mașinele lui, și între altele, vasul cu abur care a fost distrus de corăbierii Weserului, dușmani ai propășirii.

Intențiunea dlui Figuier e bună. Dsa voiește să popularizeze știința prin teatru. „E ore trebuință de asta, se întrebă diarul frances, când avem conservatorul de arte și meserii, unde pōte merge ori-cine să admire minunatele descoperiri cari au revoluționat industria și au ilustrat geniul omenesc?“

Dar ori ce ar fi, dl Figuier nu se descuragează; el își va urmă încercările și are încă două drame științifice în rezervă.

Iecă dar, mulțămită dlui Figuier, încă o nouă cale deschisă autorilor dramatici cari se plâng, că nu mai au ce exploata pe vechiul terēm.

*

Cuobșceti, cred, atentatul dela Șosea* a căru victimă a fost dl Blaremburg, deputat, membru al baroului din București. Toate diarele nōstre, dela cel mai mare până la cel mai mic, dela cele mai boite până la cele mai spălăcite, au vorbit în destul în acesta privință. Șciți asemenea, cred, că dl Stoicescu, care se dice că este autorul moral al atentatului, a fost liberat de camera de punere sub acuzare, pe o cauțiune de 5000 lei, contra ordonanței judecătorului de instrucțiune. Dilele aste dl Blaremburg, întremat puțin, a dat publicității o scrisōre prin care mai antăiu mul-

* Diar săptămănal ilustrat ce apare în București.

** Revistă literară din București.

* Locul de preānblare favorit aristocrației bucareșcene.

țameșce tuturor pentru simpatiile ce i-au arătat cu această ocaziune; apoi, după ce-și exprimă satisfacțiunea ce a simțit vedând, că opinia publică a fost unanimă în a condamna pe cei ce au săvârșit acest atentat, ȳice :

„În fața acestui concert de reprobățiune pentru actul laș, a cărui victimă am fost, pot să ved cu sânge rece până și arbitrariul cel mai revoltător din partea cător-va membri ai justiției organizate. Pot să aud în linișce, că sânt ȳomeni cari mi-au prețuit capul și sângele 5000 de lei, sigur fiind, că tribunalul opiniunii va urmă să me răsbune și de acest nou ultragiu, decât deja nu me va fi răsbunat. Să sperăm, cu tȳote aceste, că aci este o hotărire cu totul excepțională, cu totul de favȳore, și neșintind de cât persȳona mea, căci ori-și cine ar fi prȳe măhnit și alarmat de ideia, că asta e un tarif general, tariful tuturor capetelor în România“.

Dlui Blaremburg i se pare prȳe mică suma de 5000 lei de cap; nȳouă însă ni se pare prȳe mare și dec' ar fi să facem apologie prețuitorilor de sânge românesc, am face pe-a membrilor curții de apel de Ilfov, cari au prețuit 500 de lei sângele a 11 țȳerani români din Dimbovița, torturați în model cel mai barbar de cătră demnul de tȳotă amintirea ex-subprefect Nicu Rusu, prin cele mai oribile casne pe cari numai imaginațiunea unni Rusu le-ar fi putut inventă.

Spuneți decât nu e prȳe destul 45 lei și 45 bani de cap !

Ce mai bujori de judecatori, nu este așă ?

*

Și pentru ca să terminăm cu ȳomenii dreptății, gustați următȳorea anecdotă :

Acusatul apare pentru a 27-a ȳoră înaintea tribunalului corecțional.

Judecatorul, care-l recunȳoșce, făcȳendu-i morală : Ier ? Veți, decât țȳi-ai trecut viȳeta numai în mijlocul ființelor celor mai înșosite și n'ai căutat să te aliezi cu ȳomenii de bine ?!

Acusatul cu mândrie : Dar me iertați, dle judecator ; eu nu mi-am trecut viȳeta de cât între magistrați și nu m'am aliat de cât cu judecatorii.

A. C. Șor.

E c h o.

„Gaulois“ povesteșce următȳorea anecdotă musicală.

Un scriitor s'a dus la sat și a întrebat pe primariul :

— Place-ți dtale Rossini ?

— Mult.

— Cunoșci Barbierul lui ?

— Ba. Eu me rad ȳnsumi.

*

Un domn a dorit să aibă multe marce poștale din țȳeră, dar întrebuițate.

Un amic așind această, i dȳise :

— Ușor poți să-ți aduni cât de multe. Numai o inserțiune te va costă.

Inserțiunea se publică și în timp d'o sȳeptȳmână inseratorul primi o gramădă de epistole francate cu marce.

Inserțiunea eră această : „Se cer poesii“.

*

Un naiv, observând, că de cătva timp se fac subscripțiuni pentru nenorociți, familii sărace și fără ajutor, i veni în cap o idee pe care imediat o puse în practică presintându-se la un bancher mare și forțe uman :

— Dle bancher, — i dȳise naivul, — decât eu m'aș aruncă în apă și m'aș inecă, familia mea ar rămâne fără nici un sprigin. ȳomenii de bine se vor întrece a deschide subscripțiuni, și neapărat că și dta ca bogat veți contribui cu trei, patru sute de lei. Eu cred însă că ai căștigă banii acestia, decât mi-ai da acum mie vr'o trei-ȳeci patru-ȳeci, căci n'am de gând să me mai inec.

*

Tinȳerul X. se presintă astăȳi la părintele amicalui seu, dl Y.

— Unde este fiul dtale ? Ce face ?

— Este ca o locomotivă ; umblă tȳotă țȳiua și fumăză.

Literatura si arte.

Esposițiune de tablouri. Dl Constantin Stahi, fost elev al pinacotecei din Mȳnchen, profesor la șȳola de frumȳose arte din Iași, a spus de curȳend, precum cetim în „Românul“, în sala din curtea bisericii Stavropoleos o serie de tablouri, atât originale, cât și copie. Numȳerul celor originale e 18, iar al copiilor 7. Aceste tablouri sânt de vȳendare.

Tese. Sȳeptȳmana trecută apărură la București dȳouă tese de licență. Una : „Judecatorul de instrucțiune, atribuțiunile și competența lui“, de dl Stelian Dumitrescu ; alta : „Reçidiva în materie penală“, de dl A. N. Năcescu.

Tratat de horticultură. Sub acest titlu a apărut de dl C. C. Datculescu în Râmnic-Sărat, un frumos volum de peste 300 pagine și cuprindȳend : Cunoștințele despre diferitele feluri de pământ, de îngrășari și îmbunătățiri. Tȳote lucrările de grădinărie (săpatul, plivitul, desbătutul, sȳemȳenatul, rȳesăditul, butășitul, altoitul etc.) Bȳolele și cauzele ce vatȳemă plantele, mijlocul de îndreptare. Dispozițiunea florilor în grădini prin diferitele feluri de sere, care sânt descrise în detaliu, precum și prin balcȳone și pe diferitele etagere, ferestre, etc. ale unui apartament ; model de construire a sereilor economice bune pentru clima nȳostră. Mijlocul prin care să se cunȳoșcă presiunea aerului, umeȳdela și căldura. Principiuri de botanică trebuincȳoșe pentru întrebuițarea tuturor plantelor împodobitȳore prin frunȳișul și florile lor ; aceste diferite și numȳeroșe flori de grădini, odăi, sere și de tot felul, pȳortă numele șȳtiințific și românesc, precum familia și emblema, putȳend a țȳine loc și de limbajul florilor. Eșemple de împodobiri. Planuri de grădini de flori etc. Acesta lucrare se termină c'o tablă de materie metodică și c'o listă alfabetică a tuturor felurilor de plante tratate în acest volum. Prețul e 5 lei.

C e e n o u ?

Sciri personale. Dl V. Alecsandri la Montpellier a fost primit cu mare ovațiune, i s'a dat și un banchet ; cu această ocaziune studenții români din Montpellier i-au oferit, prin dșȳora Cuțarida, o cunună de flori. — Dni P. S. Aurelian și Gr. Tocilescu se vor trămite ca reprezentanți ai României la esposițiunea nașională din Moseva ; tot cu această ocaziune se va țȳine la Moseva și un congres comercial și industrial. Dl Tocilescu a fost numit membru al instituțiunii etnografice din Paris. — Dl dr. Ilariu Mitrea, medic român în serviciu olandes, despre care s'a scris și în fȳoia nȳostră, a sosit în sȳeptȳmana trecută la București. — Dl maior I. Murgescu din armata română se duce la Londra ca să aducă batelul submarin construit pentru România în portul de acolo. — Dl Al. Alexandru D. Xenopol a fost numit corespondinte pentru România a importantei reviste franceze „Revue Historique“.

Hymen. Dl. *Ladislau Papp-Szilágyi*, compozitor la ministeriul de culte, s-a încredințat de soție pe dărnicoșoara *Silvia Pap*, fiica dlui *Sigismund Pap*, fost căpitan suprem al Chiorului.

Asociațiunea transilvană. Despărțământul VIII, Alba-Iulia, va ține adunarea sa generală la 6 iulie în comuna Cetea; directorul despărțământului e dl. *Ioan Pipoș*, actuarul substituit dl. *Nicolae Cado*. — Despărțământul VII, Abrud, va ține adunarea sa generală de est an în comuna Albac la 6 iulie; directorul despărțământului e dl. *A. Filip*, secretarul dl. *I. Ternovean*. — Despărțământul XXI, Sighișoara, este convocat de către directorul seu dl. *August Horșa* pe 6 iulie la Sighișoara, tot atunci se vor împărți și medaliile și diplomele dela expozițiunea națională din Sibiu.

Esamene. La școlile normale gr. c. din Oradea-mare esamenele s'au ținut în 23 iunie și zilele următoare sub presiunea Pr. SS. părintelui episcop diocesan *Mihail Pavel*, carele a dăruit și o sumă de bani pentru incurajarea elevilor. Esamenele au produs rezultatul cel mai bun; de aceea atât direcțiunea, cât și dnii profesori merită totă recunoștința.

Teatru român în Lugos. Dl. *G. A. Petculescu* se află cu trupa sa la Lugos, unde mâine duminică va reprezenta piesa: „*Invingerea Griviței de către armata română*”, dramă reboinică în 5 acte. Este de dorit ca publicul să spriginască această trupă, pentru ca și ea să se poată întări cu puteri noue.

Familia lui Ștefan cel mare Dl. *Gr. Tocilescu*, secretarul general al ministeriului instrucțiunii publice din România, se află la mănăstirea Homor din Bucovina, unde se desgrăpă remășițele fondatorilor acestei mănăstiri, mare parte dintr'înșii fiind din familia lui Ștefan cel mare. La Homor este însoțit de pictorul bucovinean *Bucevski*.

Reuniuni de cultură. Consistoriul eparchial din Arad adresează un circular, semnat de Pr. SS. părintele episcop diocesan *Ioan Meșian*, la toți inspectorii de școlă pentru înființarea de reuniuni culturale pentru preoți, învățători și popor, prin toate comunele. Aceste reuniuni au să tindă de o parte la perfecționarea preoților și învățătorilor pe cariera ce s-au ales; de alta parte au misiunea de a răspândi cultura în popor, înființându-se societăți de lectură, școli de repetițiune pentru calificarea intelectuală și morală a credincioșilor, precum și societăți de temperanță.

Congresul studenților români anul acesta se va ține la Băcău în luna lui septembrie. Comisiunea alasă pentru organizarea acestui congres roagă pe toți studenții universitari, precum și pe cei în drept d'aua parte, să binevoiescă a se înscrie plătind și cotizația de 6 lei la cassarul comisiunii din București dl. *Alexandru Schaabner*.

Cum se îmbunătățesc pelargoniile. În Belgia există o procedură, care face ca florile de pelargonii nu numai să câștige în mărime și frumusețea culorii, dar să apară și în număr mai mare. Pentru acest sfârșit, îndată ce apar bobocii, se udă plantele cu următorul amestec numit supă pelargonioară: în 10 litri de apă se pune un păhar plin cu flăcări de pucioasă, se lasă să stea amestecul 10 zile amestecând de mai multe ori pe zi și mai pe urmă se udă plantele cu el.

Bronzarea ferului și a oțelului se face foarte ușor luând părți egale de clorur de antimoniu și de unt-de-lemn, care se amestecă împreună și în urmă, după ce s'a curățat bine obiectul, se unge cu acest amestec, prin o pensulă. Se lasă amestecul câteva ore

pe obiect și pe urmă se freacă cu ceară. Se poate da și un lustru cu lac, însă nu e neapărat de lipsă. Cu modul acesta obiectul se bronzesă frumos și se fereșce de rugină.

Care și căruțe noi. Tote părțile carului, cari erau de lemn, se fac acum în America din țevi de fer. Faptul, că o țevă este mai solidă de cât o bucată masivă, eră cunoscut de mult de oamenii speciali și este de mirat, că tocmai acum s'au gândit oamenii să înlocuiască părțile de lemn ale carului prin țevi de fer. La o expoziție din California, eră o cabrioletă elegantă, care eră făcută într'gă din țevi. Între multele avantaje ale unor asemenea care, se țice că ar fi eltine, durabile și se pot repara lesne. Osile se pot unge cu multă înlesnire prin o cutiuță cu ulei.

A murit: Petru Cermena, mai de mult prefect de poliție al orașului Timișoara, în Buziaș, la 22 iunie, în etate de 78 ani. A fost un bun Român și cetățean stimat de toți.

Ghicitură pătrată

de *Eufrosina Sanzian n. Muntean*.

Din: 4 I, 3 S, 2 O, 2 C, 1 D, 1 M, 1 P, să se formeze patru cuvinte, cari cetite de sus în jos și din stânga spre dreapta, să fie tot acele, și adică: rëndul prim să deie acelaș cuvânt cetit din stânga spre dreapta și din sus în jos, care să represinte un popor (vechii) mort; al doilea rënd un proroc mic; al treilea generațiunea tineră și al patrulea să represinte o deită.

Terminul de deslegare e 12 iuliu. Ca totdeauna, și de asta-dată se va sorti o carte între deslegători.

Deslegarea logogrifului din nr. 21: „*Veturia, Apenini, Laur, Eliade, Rosol, Jamaica, Asov*”.

Literele inițiale cetite de sus în jos și cele finale cetite de jos în sus, dau acelaș nume femeiesc: „*Valeria*”.

Bine l'au deslegat dămnele și domnișorele: *Antonia Iernea n. Ciceronescu, Emiha Ciurdar n. Farcaș, Silvia Tamașdan, Ioselina Popescu, Adriana Popescu, Minodora Micșunescu, și dnii George Șandor, M. Eskenas, Alesandru Circa, B. O. Popescu, și I. Muntean*.

Premiul l'a câștigat dșora *Ioselina Popescu* în Negrești.

Călindarul săptămânei.

Țiua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sër-bătorile.	Sorele resare	Sorele apune
Duminea	20	2	S. M. Metodie.	3 49	8 18
Luni	21	3	M. Iulian.	3 50	8 17
Marti	22	4	M. Eusebie episc.	3 51	8 17
Mercuri	23	5	Muc. Agripina.	3 52	8 17
Joi	24	6	(†) <i>Nasc. S. I. Bot.</i>	3 52	8 16
Vineri	25	7	Mța Fevronia.	3 53	8 16
Sâmbeta	26	8	Cuv. Pr. David.	3 54	8 15

Cu nrul viitor se va încheia semestrul prim. Rugăm pe aceia a căror abonamente vor espiră, să binevoiescă a le rennoi de timpuriu. Condițiunile de prenumerațiune se află înșemnate în fruntea foii. Pentru România abonamentul pe jumetate de an este 12 lei 50 bani.